

Ekonomikas ministrija

IZPĒTES REZULTĀTI

Prognozētās izmaiņas darbaspēka
un būvmateriālu izmaksās
būvniecības nozarē Latvijā **2021.-2025.**

2021. |

INNOMATRIX
RESEARCH & INNOVATION

Izpētes mērķis

Prognozēt darbaspēka un būvmateriālu izmaksu izmaiņas būvniecības nozarē Latvijā laika periodā no 2021. līdz 2025. gadam, lai **varētu efektīvāk plānot publisko būvniecības iepirkumu potenciālās izmaksas un novērtētu iespējamās cenu izmaiņas tuvākajos gados**

Iesaistīti 59 būvniecības eksperti no 56 organizācijām:

Latvijas Elektroenerģētiķu un Energobūvnieku asociācija, SIA ARČERS, Transportbūvju inženieru asociācija, Ogres novada būvvalde, SIA Citrus Solutions, Ventspils pilsētas dome, Kuldīgas novada pašvaldība, Valmieras pilsētas pašvaldība, SIA 'Ostas celtnieks', Latvijas valsts ceļi, SIA Limbažu ceļi, Biedrība Latvijas ceļu būvētājs, Latvijas Ģeotehniķu savienība, AS Latvijas valsts meži, Optimera Latvia, Latvijas Tirgotāju asociācija, Būvmateriālu ražotāju asociācija, Latvijas Būvuzņēmēju partnerība, AS Sakret Holdings, VARAM, Latvijas Siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas inženieru savienība, Rēzeknes novada būvvalde, Latvijas Lauksaimniecības universitātes Arhitektūras un būvniecības katedra, SEB, Latvijas Universitāte, Latvijas Būvnieku asociācija, BIM Solutions, LPB, Nekustamā īpašuma attīstītāju alianse, u.c.

Pētījums veikts:

2021. gada **jūnijā un jūlijā**

Metodoloģija:

Unikāla prognozēšanas metodika, kas ietver gan **ekspertu**, gan **statistiskās**, gan **kombinētās** prognozes.

Pētījuma veicēji:

Sociālekonomisko procesu izpētes organizācijas «**InnoMatrix**» **ekonomika jomas zinātnieki**

Iepriekšējo gadu prognozes bijušas precīzas

*Būvniecības APJOMA izmaiņas % pret iepriekšējo gadu –
faktiskais salīdzinājums pret prognozi*

Gads	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
FAKTS	12,2	14,8	7,3	10,6	0,6	-16,6	18,6	21,9	2,9	2,7
							PROGNOZE	16,6	12,5	3,1
							<i>Starpība</i>	-5,3 pp	9,6 pp	0,4 pp

*Būvniecības IZMAKSU izmaiņas % pret iepriekšējo gadu –
faktiskais salīdzinājums pret prognozi*

Gads	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
FAKTS	2,1	6,8	2,5	0,4	0,1	-0,5	1,9	4,4	4,1	1,3
							PROGNOZE	4,1	4,9	2,7
							<i>Starpība</i>	-0,3 pp	0,8 pp	1,4 pp

Būvniecības produkcijas apjoma un izmaksu faktisko izmaiņu salīdzinājums pret prognozētām. Avots: CSP dati un Ekonomikas ministrijas uzdevumā veiktie būvniecības izmaiņu pētījumi 2018., 2019. un 2020. gadā.

2021. gada būvniecības produkcijas pieauguma prognoze: 6,6% apjoma un 6,6% izmaksu pieaugums gada griezumā

Būvniecības produkcijas apjoma izmaiņas pret iepriekšējo gadu

2019.	2020.	2021.	2022.	2023.-2025.
+2,9%	+2,7%			
Kombinētā prognoze →		+6,6%	+7,1%	+6,5% līdz +4,9%
Ekspertu prognoze →		+8,7%	+10,1%	+9,1% līdz +6,4%

Būvniecības izmaksu izmaiņas pret iepriekšējo gadu

2019.	2020.	2021.	2022.	2023.-2025.
+4,1%	+1,3%			
Kombinētā prognoze →		+6,6%	+5,6%	+3,7% līdz +2,6%
Ekspertu prognoze →		+11,4%	+9,5%	+5,7% līdz +3,6%

Būvniecības produkcijas apjoma un izmaksu dinamika 2019.-2025. vizuāls atainojums. Avots: CSP un Pētījuma prognoze

Jaunākās būvniecības produkcijas apjoma pārmaiņas 2021. Q2.
(procentos, salīdzināmajās cenās)

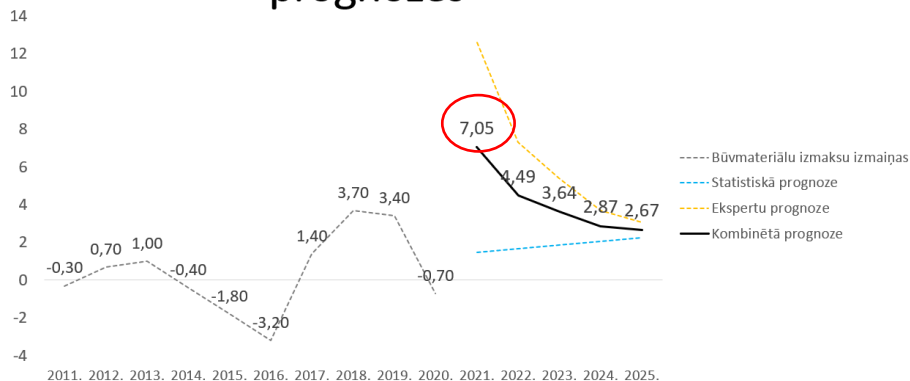
	2021. gada 1.pusgadā, salīdzinot ar 2020. gada 1. pusgadu, % (kalendāri korigēts)	2021. gada 2. ceturksni, salīdzinot ar	
		2021. gada 1. ceturksni (sezoniāli koriģēts)	2020. gada 2. ceturksni (kalendāri koriģēts)
Visa būvniecība	-4.7	-0.7	1.1
Eku būvniecība	-10.3	0.3	-4.7
Inženierbūvniecība	-3.1	-4.2	1.3
Ceļu un dzelzceļu būvniecība (tai skaitā tilti)	4.5	-14.7	0.7
Pilsētsaimniecības infrastruktūras objektu būvniecība	-10.2	14.2	1.1
Pārējā inženierbūvniecība (hidrotehnisko objektu būvniecība un citur neklasificēta inženierbūvniecība)	-18.8	-5.0	10.0
Specializētie būvdarbi	0.9	15.6	6.8
Eku nojaukšana un būvlaukuma sagatavošana	-3.8	19.0	18.4
Elektroinstalācijas ierīkošanas, cauruļvadu uzstādīšanas un citas līdzīgas darbības	-2.6	7.2	-4.2
Būvdarbu pabeigšana (apmetēju darbi, grīdas un sienu apdare, krāsotāju un stiklinieku darbi u.c.)	4.6	12.6	28.5
Citi specializētie būvdarbi	7.5	-3.7	12.1

Būvniecības produkcijas apjoma pieaugums 2021. gadā tiek prognozēts 6,6% apjomā un 2022. gadā 7,1% apjomā. Laika periodā no 2023. līdz 2025. gadam aptuvenais novērtējums ir pieaugums vidēji par 5,5% gadā. Kaut arī 2021. gada 1.cet. novērots kritums 12,4% pret iepriekšējā gada 2.cet. un 2.cet. pieaugums par 1,1%, līdzšinējās desmitgadēs būvniecības rezultāti pirmajā pusgadā var būtiski atšķirties no otrā pusgada.

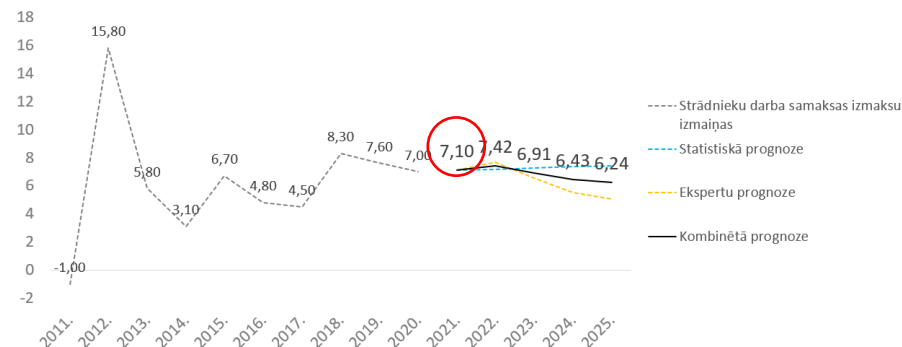
Būvniecības izmaksām sagaidāms būtisks pieaugums 2021. gadā, kas tiek novērtēts kā 6,6% pēc kombinētās prognozes, bet nelabvēlīgas globālās situācijas gadījumā (loģistikas problēmas, augsts tirgus pieprasījums, ražotāju jaudu nepieaugšana) varētu sasniegt arī 11,4% pieaugumu.

Būtisks izmaksu pieaugums 2021. gadā sagaidāms būvmateriāliem un darbaspēkam, kas gada griezumā tiek novērtēts 7,1% apmērā – lielāks nekā apjoma pieaugumam.

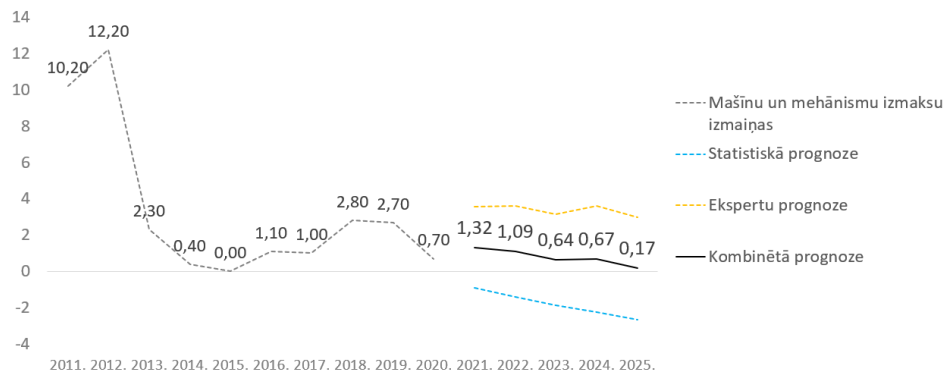
1 Būvmateriālu izmaksu izmaiņu prognozes

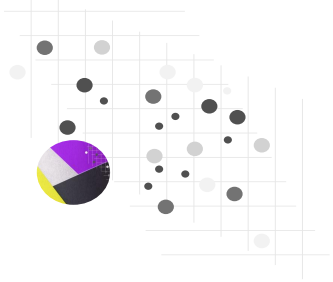
2 Strādnieku darba samaksas izmaksu izmaiņu prognozes

3 Mašīnu un mehānismu izmaksu izmaiņu prognozes

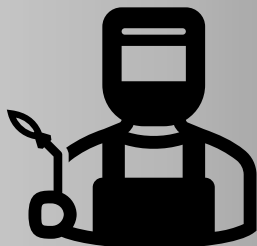

Strādnieku darba samaksai prognozēts vienmērīgs pieaugums līdzvērtīgs iepriekšējai piegādei 2021. gadā, pieaugot par 7,1%, bet 2022. gadā par 7,4%. Turpmākajos gados pieaugums varētu samazināties un novērtēts kā vidēji 6,5% gadā.

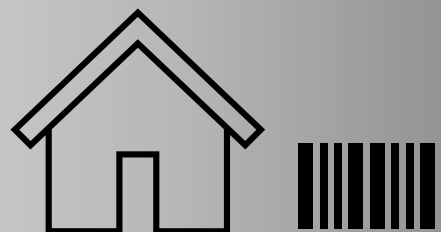

Būtiskākie izmaksas ietekmējošie faktori:

**Darbaspēka izmaksas
ietekmējošie faktori**

**Būvizstrādājumu
izmaksas
ietekmējošie faktori**

Būtiskākās būvmateriālu izmaksas ietekmējošie faktori:

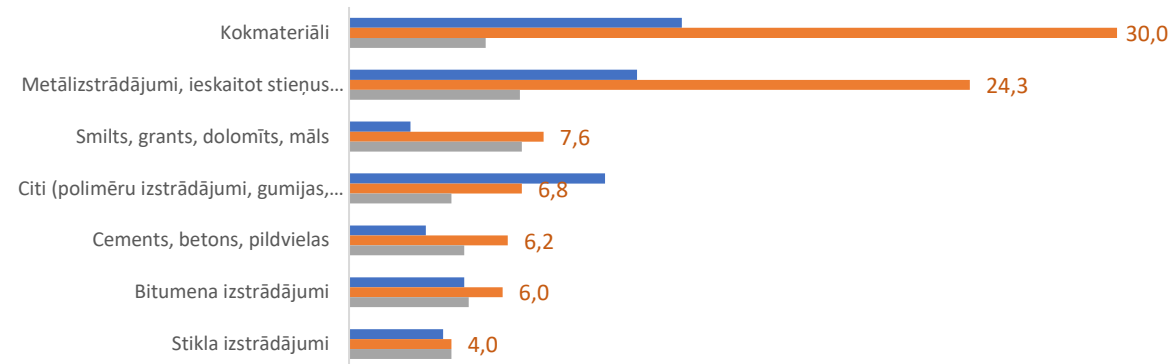
1. Vidējā gada **metāla izstrādājumu cena** Latvijā (**7,91** no 10)
2. **Būvniecības apjoms** Latvijā (**7,24** no 10)
3. Vidējā gada **kokmateriālu cena** Latvijā (**7,21** no 10)
4. **ES kopējais būvniecības tirgus pieprasījums** (**7,07** no 10)
5. Par **publiskiem līdzekļiem** īstenoto būvniecības ieceru apjoms (**6,65** no 10)

Līdzšinējie faktori saglabā līderpozīciju

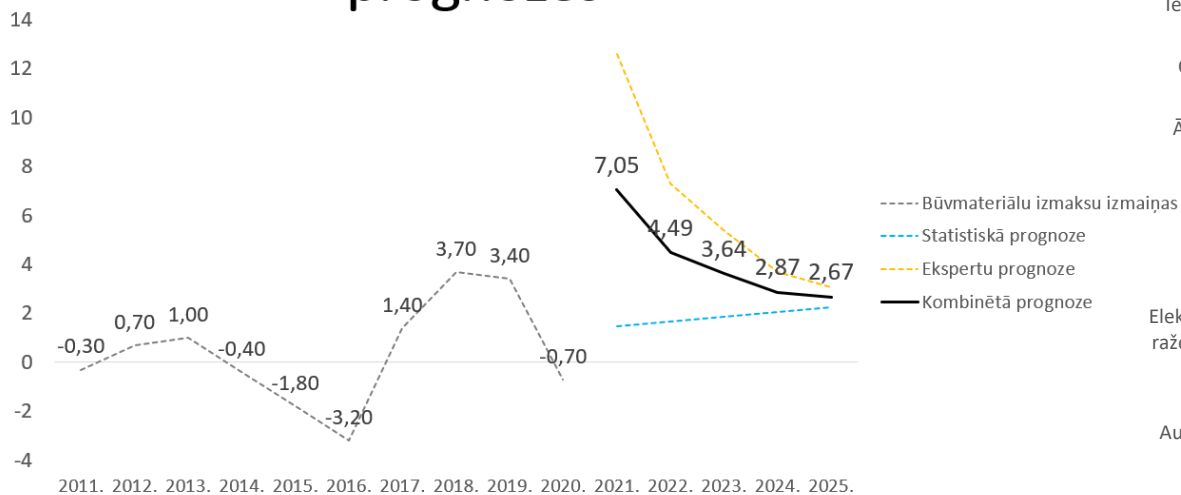
Jaunie piedāvātie faktori (metāla un kokmateriālu cena) uzreiz izvirzījās vadībā

No celtniecības pamatmateriāliem būtiskākais izmaksu pieaugums 2021. gadā tiek prognozēts **kokmateriāliem** 30,0% apmērā, kas laika periodā 2022.-2025. gads varētu būt vidēji 5,3% gadā. Otrs būtiskākais pieaugums 2021. gadā prognozēts **metālizstrādājumiem** 24,3% apmērā, kas turpmākos četrus gadus vidēji novērtēts kā 6,7% ikgadējs pieaugums

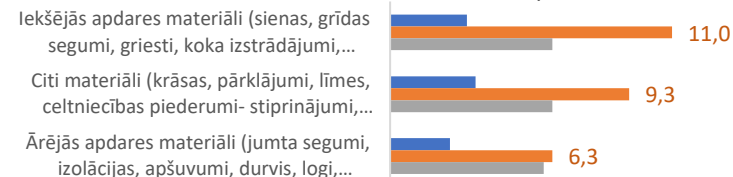
Celtniecības pamata materiāli

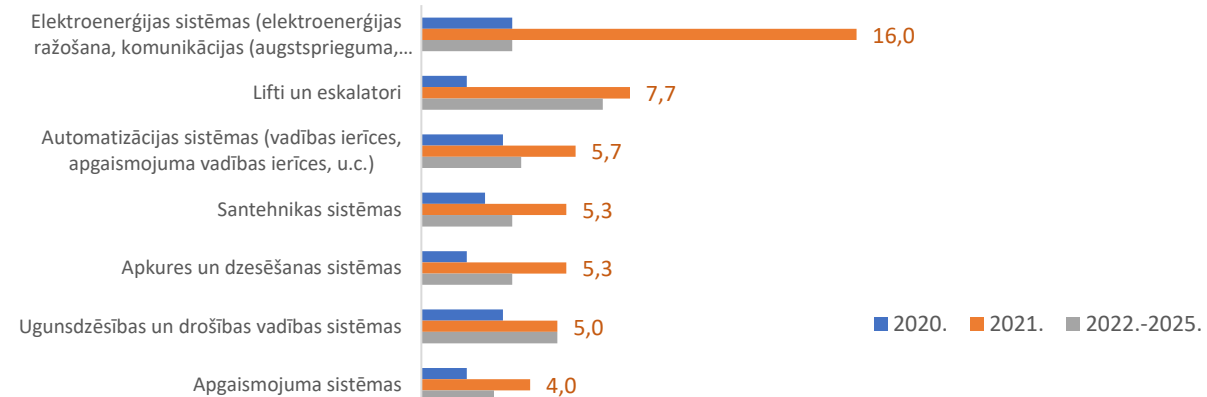
Būvmateriālu izmaksu izmaiņu prognozes

Apdares materiāli

Galvenās sistēmu iekārtas

Būvmateriālu izmaksu kāpums 2021. – starptautiskais konteksts

- Epidemioloģiskie pasākumi samazina pieejamā personāla apjomu, tādējādi aizkavējot globālās transporta plūsmas.
- Atbalsta programmas tautsaimniecību atveseļošanai izraisa pieprasījuma pieaugumu pēc būvmateriāliem.
- Ekoloģiskās problēmas (mežu ugunsgrēki, mizgraužu izplatība u.c.) samazina kokmateriālu piedāvājumu ASV un Eiropas tirgos.

Pieprasījuma pieaugums lielajos tirgos (piem., ASV, Ķīna), veicina Latvijas kokmateriālu izplatītāju pārorientāciju uz eksporta tirgiem.

Būvmateriālu cenu lēciens liek valdībām (piem., Krievija) ieviest protekcionisma pasākumus, mazinot Latvijas piekļuvi lētākiem būvmateriāliem no šiem tirgiem.

Bāzes izejmateriālu izmaksām aktuālās prognozēs norāda uz cenu kritumu

No bāzes celtniecības izejmateriāliem pasaules tirgos joprojām septembrī cenas pieaugums tēraudam, alumīnijam – ar prognozētu samazinājumu nākamajos ceturkšņos. Bitumenam un kokmateriāliem cena samazinās.

Industrial	Price	Day	Q3/21	Q4/21	Q1/22	Q2/22
Copper	4.3080 ▼ 0.02 -0.40%		4.2403	4.1568	4.0751	3.9946
Coal	179.00 ▲ 1.50 0.85%		174.74	170.59	166.52	162.55
Steel	5,360.00 ▲ 58.00 1.09%		5,213.18	5,103.48	4,996.45	4,891.55
Iron Ore	143.50 ▼ 2.00 -1.37%		139.32	135.26	131.33	127.51
Lithium	92,500.00 ▲ 0.00 0.00%		90,196.75	87,949.00	85,756.75	83,629.25
Bitumen	3,024.00 ▼ 48.00 -1.56%		2,953.73	2,840.06	2,730.70	2,625.64
Aluminum	2,747.50 ▲ 15.50 0.57%		2,683.10	2,635.01	2,588.02	2,541.58
Lumber	545.00 ▲ 28.10 5.44%		510.45	478.07	447.77	419.38

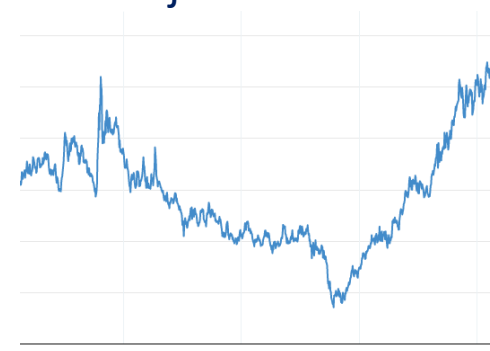
Kokmateriāli

Tērauds

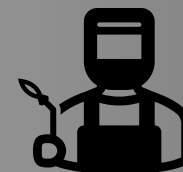
Alumīnijs

Bitumens

Būtiskākie darbaspēka izmaksas ietekmējošie faktori:

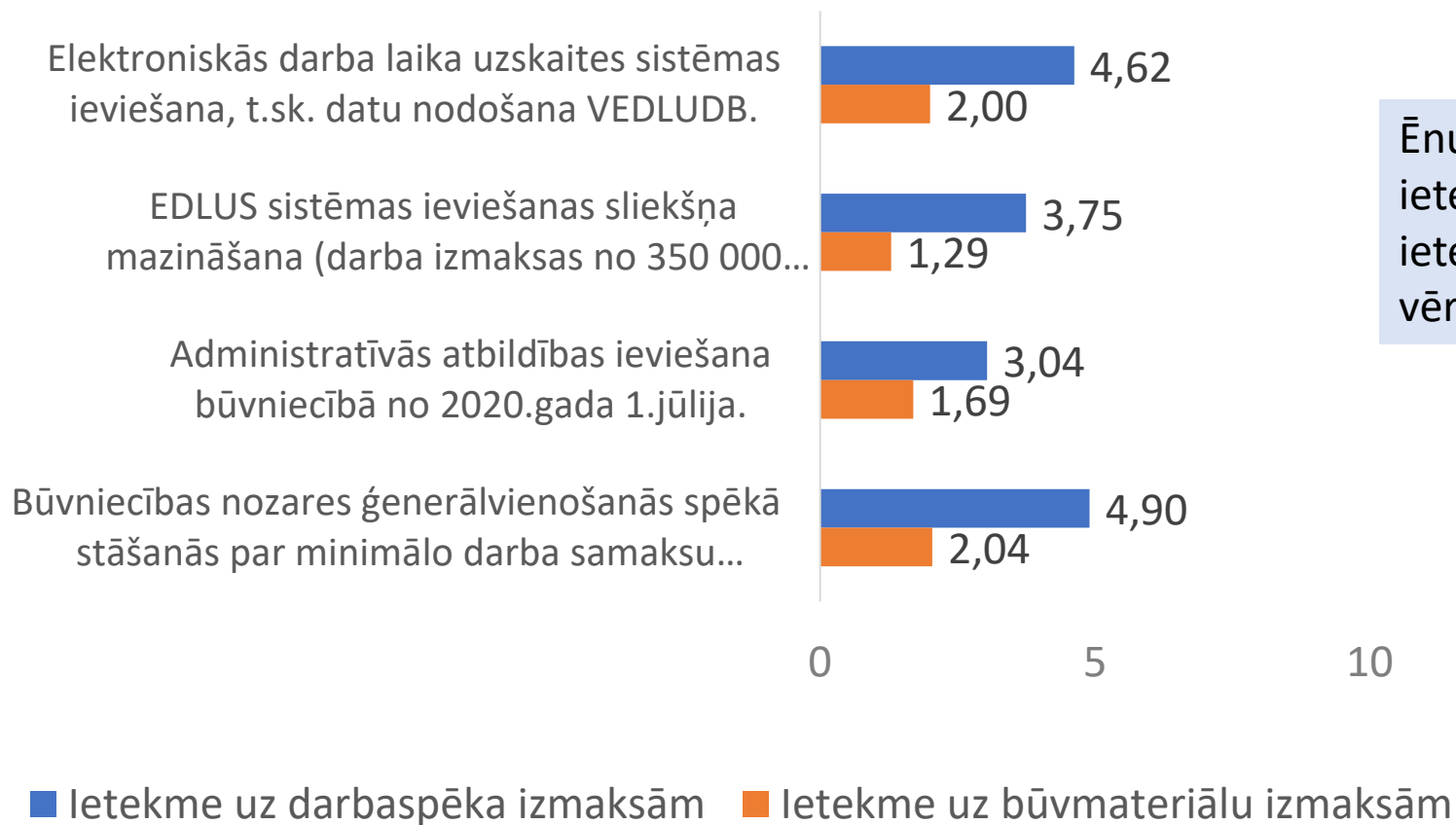

1. Būvniecības **apjoms** Latvijā (**7,75** no 10)
2. Darbaspēka **samaksas līmenis ES valstīs** būvniecības nozarē (**7,05** no 10)
3. **ES darbaspēka pieprasījums** būvniecības nozarē (**6,9** no 10)
4. **Par publiskiem līdzekļiem** īstenoto būvniecības ieceru apjoms (**6,74** no 10)
5. Darbaspēka **nodokļu līmenis** Latvijā (**6,73** no 10)

Līdzšinējie faktori saglabā līderpozīciju.

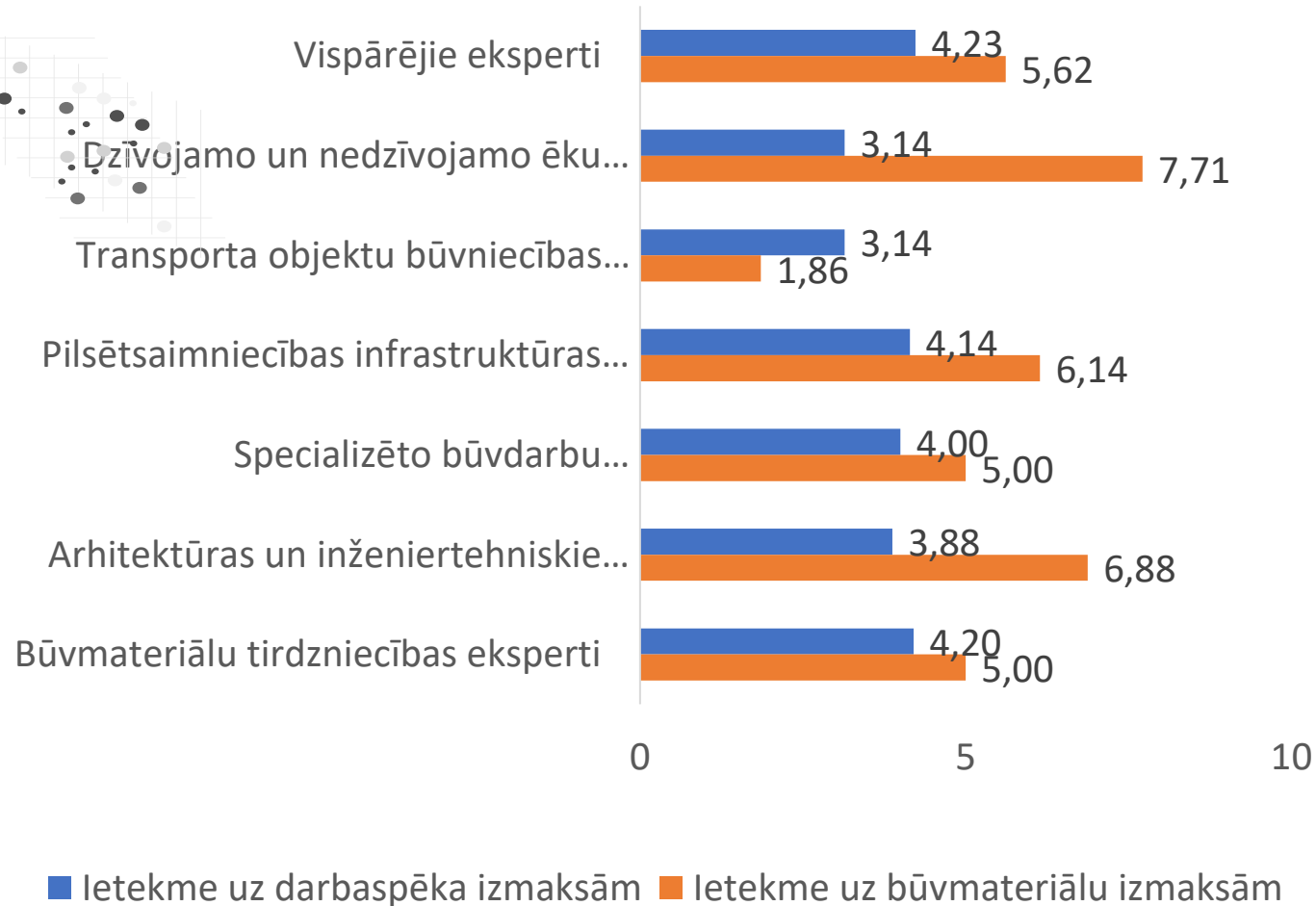
Tirgus pieprasījums Latvijā un ārzemēs rada spiedienu uz darbaspēka izmaksām

Ēnu ekonomikas apkarošanas pasākumiem ir viduvēja ietekme uz darbaspēka izmaksām, lielākā ietekme ir elektroniskās darba laika uzskaites sistēmas ieviešanai un minimālās darba samaksai noteikšanai būvniecība nozarē.

Ēnu ekonomikas apkarošanai **nenozīmīga** ietekme uz **būvmateriālu** izmaksām, bet ietekme uz **darbaspēka** izmaksām vērtējama kā **zem vidējas** ietekmes

COVID-19 ir atstāji viduvēju ietekmi uz būvmateriālu izmaksām, bet ietekme uz darbaspēka izmaksu vērtējama kā gandrīz vāja.

Kopējais novērtējums

COVID-19 ietekme uz darbaspēka izmaksām **4,0** balles no 10

COVID-19 ietekme uz būvmateriālu izmaksām **5,5** balles no 10

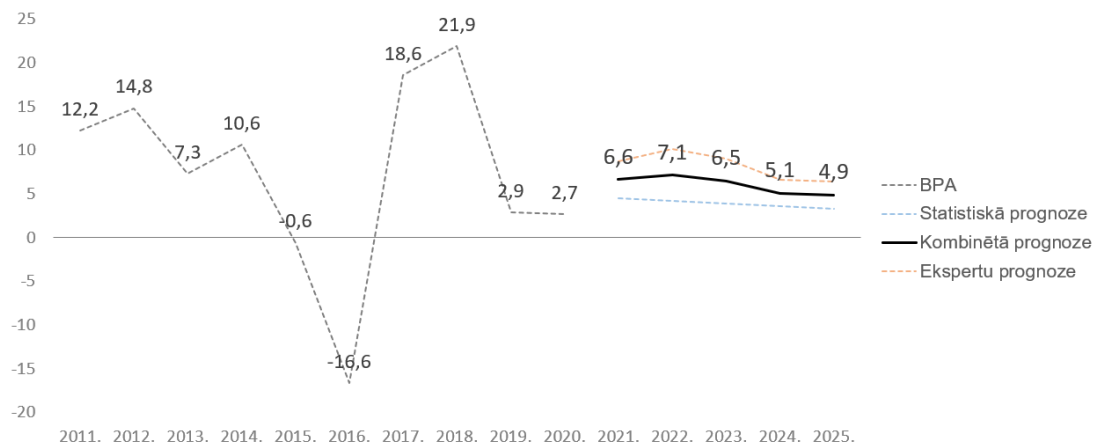
Būvniecības izmaksu izmaiņu un peļņas normas attiecības

Būvniecība izmaksu izmaiņu un peļņas normas ekspertu novērtējumi pie dažādiem būvniecības nozares izaugsmes scenārijiem.

Būvniecības apjoma izmaiņu scenāriji	Būvniecības izmaksu izmaiņas	Peļņas norma* %, kas būtu pieņemama Latv. būvuzņ.
-20% līdz -10%	3,21	5,81
-10% līdz -0%	4,30	6,19
0% līdz +10%	6,05	8,53
+10% līdz +20%	10,06	10,46
+20% līdz +30%	14,90	12,40

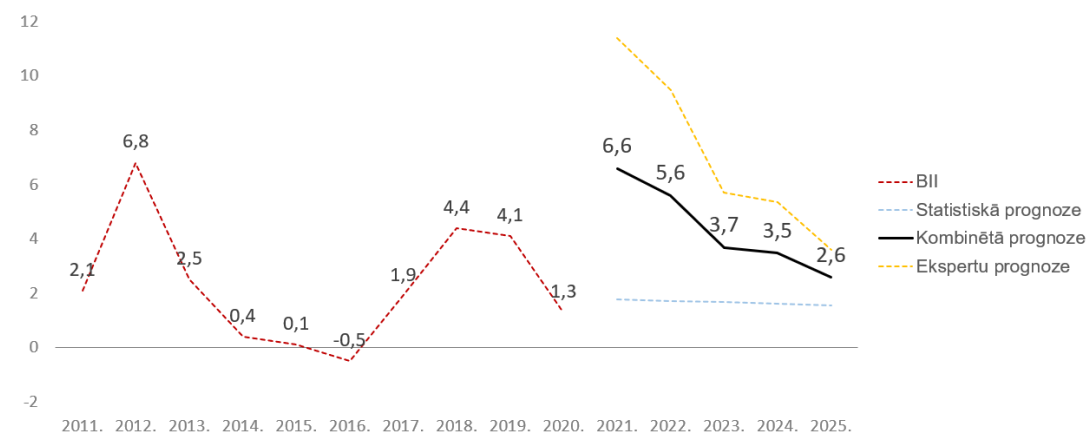
Būvniecības produkcijas apjoma un izmaksu dinamiku 2011.-2025. raksturo krasas īslaicīgas svārstības un statistikas un ekspertu prognožu fragmentāri plaši diapazoni

Būvniecības produkcijas apjoma izmaiņu prognozes 2021.-2025. gadam procentos pret iepriekšējo gadu

	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
Statistiskā prognoze	4,5	4,2	3,9	3,6	3,3
Kombinētā prognoze	6,6	7,1	6,5	5,1	4,9
Ekspertu prognoze	8,7	10,1	9,1	6,6	6,4

Būvniecības izmaksu izmaiņu prognozes 2021.-2025. gadam procentos pret iepriekšējo gadu

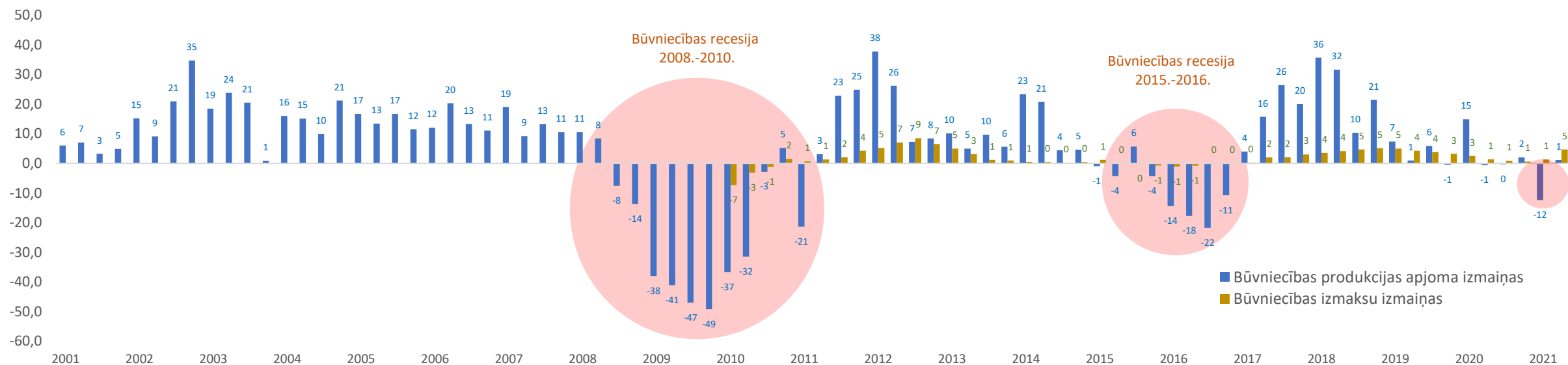

	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
Statistiskā prognoze	1,8	1,7	1,7	1,6	1,6
Kombinētā prognoze	6,6	5,6	3,7	3,5	2,6
Ekspertu prognoze	11,4	9,5	5,7	5,3	3,6

Būvniecības produkcijas apjoma un izmaksu dinamikas 2011.-2025. vizuāls atainojums. Avots: CSP un Pētījuma prognoze

2020. un 2021.gada būvniecības dinamika nav tieši salīdzināma ar 2009. un 2015. gada būvniecības krīzēm. Publiskā finansējuma atbalsta mehānismi veicina nozares stabilitāti, uz ko **norāda jaunākie 2021. Q2 dati.**

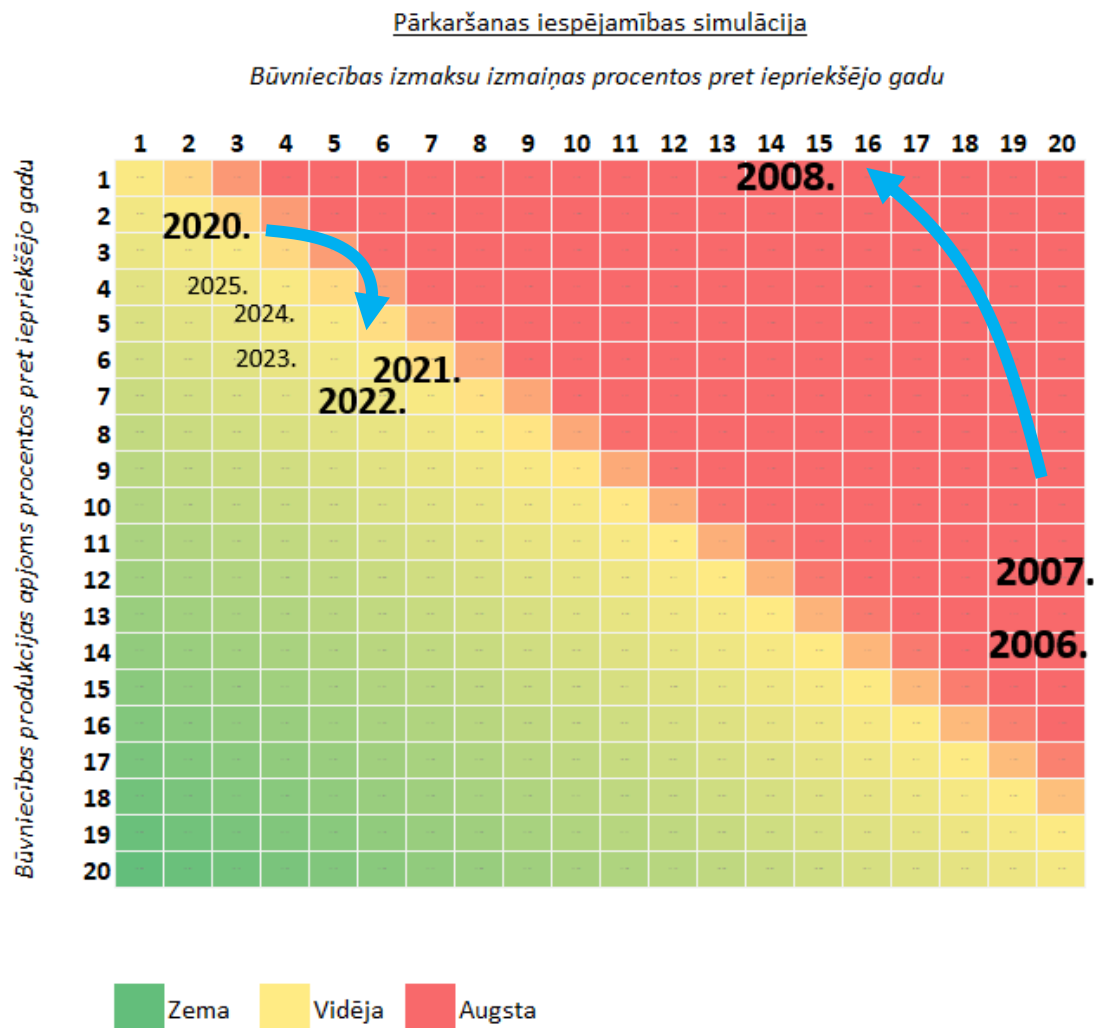
Būvniecības produkcijas apjoma un izmaksu pārmaiņas procentos pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

Būvniecības izmaksu pieauguma par +4,7% cēloņi un veicinātāji ir starptautiski. Tie apskatīti tālāk prezentācijā.

Būvniecības jomas pārkaršanas iespējamības simulācija

balstoties uz salīdzinošo analīzi kopš 2005.gada un vidējiem novērtējumiem

2021. gadā pieaug būvniecības pārkaršanas risks, bet tas atrodas uz robežas

Pie izmaksu pieauguma stabilizācijas vai lejupvērstas korekcijas riski samazinās

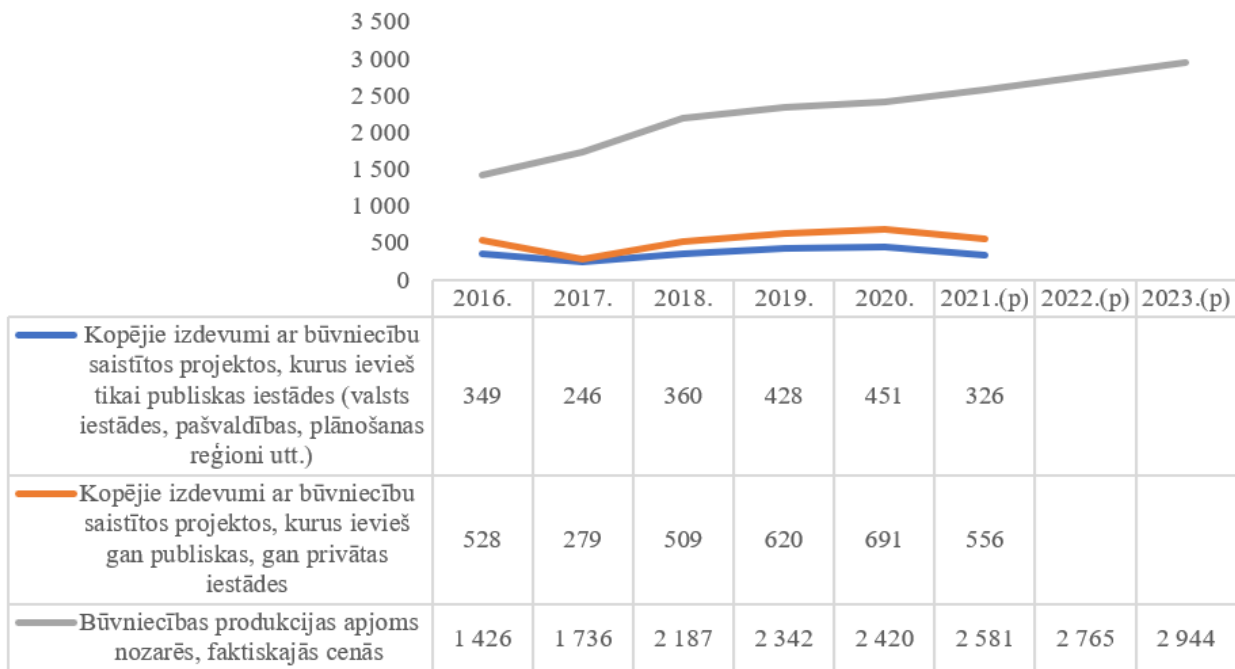
2007.-2008. gada pārkaršana nav korelatīva ar 2021. gada izmaksu pieauguma situāciju. Izmaksas pieaug lielā mērā pasaules tirgus īslaicīgu fenomenu rezultātā

Tika analizētas tendences būvniecības nozares burbulī un tirgus pārkaršanā 2007.-2008. gadā, pēc kuras sekoja ekonomiskā lejupslīde un krīze ne tikai būvniecības nozarē, bet visā Latvijas tautsaimniecībā. Balstoties uz attiecībām starp būvniecības produkcijas apjoma izmaiņām un izmaksu izmaiņām, tika noteikti riska apgabali, kas raksturo nosacītu pārkaršanas risku iespējamību. Atšķirībā no iepriekšējās lejupslīdes, šoreiz tautsaimniecību negatīvi ietekmēja globālā pandēmija un ar tās apkarošanu saistīto pasākumu izraisītās sekas. Arī tuvojoties pandēmijas noslēgumam parādās jauni riski, kas izpaužas kā pārlieku intensīvi ekonomikas atveseļošanas pasākumi, kas var izraisīt pārāk augstu inflāciju. Līdz ar to ir svarīgi novērot, vai nepastāv līdzīgas tendences.

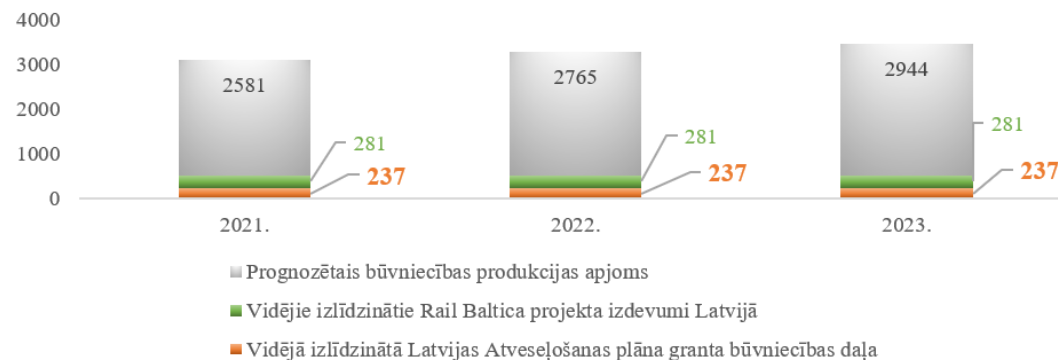
Nozares nevienmērīgas attīstības gadījumā publiskais pasūtījums var kalpot kā instruments tirgus stabilizācijai veicot korigējošās darbības.

Aktuālie dati 2019.-2020. gadā norāda uz Eiropas Savienības fondu ieguldījumu būvniecības nozarē 600-700 miljonu amplitūdā. Attiecinot to uz Pētījumā prognozēto būvniecības produkcijas apjomu, šī summa veidotu aptuveni **desmito daļu** no nozares paredzētā apgrozījuma, kas ir margināli vērtējams ietekmētājs kopējās nozares izaugsmei.

Būvniecības produkcijas apjoms un ES fondu projektu apjoms 2015.-2020. gadā, apstiprinātie maksājumi 2021.-2023. gadā un prognozētais būvniecības produkcijas apjoms 2021.-2023. gadā, miljonos eiro

Latvijas Atveseļošanas plāna vidējā sadalījuma īpatsvars prognozētajā būvniecības produkcijas apjomā, milj. eiro

Būvniecības nozares īpatsvars Latvijas IKP un IKP dinamika faktiskajās cenās.

Gads	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Būvniecības nozares īpatsvars Latvijas IKP faktiskajās cenās, procentos.	6,3	6,1	5,3	5,8	6,4	6,5	7,0
IKP faktiskajās cenās, mljrd. eiro	23,6	24,6	25,4	27,0	29,1	30,4	29,3

Galvenie priekšlikumi

Pastiprināti detalizēti uzraudzīt aktuālo notiekošo būvniecībā

Būvizstrādājumu cenām nekrītoties vai turpinot strauji pieaugt strādnieku samaksai, **operatīvi reaģēt**, mazinot publisko pasūtījumu vai ES fondu atbalstu.

Turpināt pilnveidot saņemto gan statistikas, gan kvalitatīvo **datu ātrumu**.

Apsvērt iespējas ieviest **regulāras ceturkšņa** vai **pusgada** būvniecības **prognožu** atskaites.

Apsvērt iespēju izstrādāt **tiešsaistes risinājumu** Centrālās Statistikas Pārvaldes saistošo būvniecības jomas rādītāju attēlojumu centralizētā tiešsaistes resursā izmantojot lietojumprogrammas saskarni jeb API.

Turpināt pilnveidot pasākumus, kas palīdz mazināt būvniecības jomas atkarību no 3 galvenajiem ietekmētājiem – straujām apjoma, darbaspēka un būvizstrādājumu svārstībām.

Turpināt aktīvi veicināt būvniecības jomas **digitalizāciju**.

Turpināt veicināt vietējo būvizstrādājumu ražošanu Latvijā, lai aizvien mazinātu atkarību no būvizstrādājumu importa.

Apsvērt iespējas atvieglot īslaicīgas prasības ārvalstu darbaspēka nodarbināšanai būvniecības nozarē no valstīm ārpus Eiropas Savienības, reaģējot uz **regulāriem cikliskiem būvniecības izaugsmes lēcieniem**.

Ekonomikas ministrija

Paldies!

Vairāk informācijas:

[Pētījuma ziņojums tiešsaistē](#)

[Ekonomikas ministrijas būvniecības nozares pētījumi](#)

Prognozētās izmaiņas darbaspēka
un būvmateriālu izmaksās
būvniecības nozarē Latvijā 2021.-2025.

2021. |

INNOMATRIX
RESEARCH & INNOVATION